

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ “ВАСИЛ ЛЕВСКИ” с. ХИТОВО
общ.Добричка e-mail: ouhitovo@abv.bg

ПРОГРАМА

За превенция на употребата на психоактивни вещества
(ПАВ-наркотици, алкохол, тютюнопушене, анаболни стероиди, енергийни напитки)

сред учениците

в ОУ „ ВАСИЛ ЛЕВСКИ“, С. ХИТОВО

2023/2024 година

СЪДЪРЖАНИЕ:

- I. Терминологично въведение.
- II. Аналитичен поглед към актуалната ситуация обобщен в „Световния доклад за наркотиците 2021 г.“, публикуван от Службата на ООН за наркотиците и престъпността (UNODC).
- III. Цели и принципи на програмата основани на стратегическите цели и задачи заложи в План за изпълнение на „Национална стратегия за борба с наркотиците 2020-2024“, приложими в училищна среда за възрастов диапазон 1-7 клас.
- IV. План за действие през учебната 2023/2024 година.

I. Терминологично въведение

1. Психоактивни вещества (ПАВ)- са вещества, които действат върху централната нервна система и променят психическото състояние на човека. Много от психоактивните вещества са обект на строг международен контрол и са забранени, например: хероин, кокаин, канабис, амфетамини, екстази, LSD и т.н, други се предлагат в огромни количества легално, като: кофеин, алкохол, тютюневи изделия/наргиле/, енергийни напитки, анаболни стероиди.

Според характера на въздействието им върху централната нервна система тези вещества могат да бъдат обособени в различни групи: стимуланти, емпатогени, депресанти, опиоиди, канабиноиди, халюциногени, инхаланти, транквиланти и сънотворни, дисоциативни анестетици, нови психоактивни вещества и стероиди.

2. Употреба и зависимост- Зависимостта е процес, който се развива постепенно и преминава през различни етапи: експериментиране, употреба, вредна употреба и зависимост. Зависимостта е хронично рецидивиращо заболяване, което се изразява в загуба на контрол върху употребата на вещества.

Някои психоактивни вещества (хероин, морфин, кокаин, алкохол, никотин и др.) са известни със силната зависимост, която предизвикват. Тя бива **психическа**- при която човек изпитва нужда от дрогата, за да се чувства по-добре и **физическа**- при която дрогата се взема по принуда, за да се избегне абстиненцията, която е болезнена.

Не всички вещества са с пристрастяващ ефект, но тези, които директно действат на рецепторите за допамин и регулират неговото количество, са най- подходящите кандидати за тази категория.

II. Аналитичен поглед към актуалната ситуация разгърнат в „Световния доклад за наркотиците 2021 г.“, публикуван от Службата на ООН за наркотиците и престъпността (UNODC) - Докладът разглежда статистически данни и проучвания в световен мащаб, които проследяват няколко актуални проблема-употребата и тенденциите в пазарите на няколко вида наркотици, както влиянието и перспективата на COVID-19, и психоактивните вещества през последната година.

В него са публикувани следните данни за употребата на наркотици: Около 275 милиона души в световен мащаб са употребявали наркотици (5,5 % от населението на възраст 15-36г.) през последната година, спрямо 226 милиона през 2010 г., увеличение от 22 % се дължи отчасти до 10 % увеличение на световното население. Както и 36,3 милиона души (или 13,3% от употребяващите наркотици) са страдали от заболявания заради употреба на наркотици.

Според последни проучвания, сред ученици на възраст 15-16 години, в 34 държави от Европа, канабисът е най-широко разпространения наркотик. А, тенденциите в употребата му през последните 24 месеца показват завишение на употребата му четири пъти сравнение с предходните години. За съжаление процентът на младите хора, които считат, че канабисът е вреден драстично е намалял. въпреки активното разпространение на информация за здравословните последици от честа и дългосрочна употреба.

Пандемията от COVID-19 е допринесла за нови тенденции в трафика на наркотици и ускорила някои съществуващи такива. След първоначалните смущения при настъпването на пандемията, трафикът на наркотици се е възстановил и е станал още по-гъвкав към осъществяването на продажбите чрез различни канали.

Отчита се и промяна в употребата на психоактивните вещества MDMA, LSD и кокаин се използват по- малко поради затварянето на социални и развлекателни заведения; повишен стрес, скука, повече свободно време и финансови промени. От своя страна това е довело до увеличаване употребата на канабис, както и немедицинска употреба на фармацевтични лекарства.

III. Цели и принципи на програмата :

1. Целевите групи се разделят на три нива:

- Първата група са учениците от 1-4 клас;
- Втората целева група са учениците от 5-7 клас;
- последната целева група са родителите, активни партньори в изграждането на умения за спазване на здравословен начин на живот.

2. Стратегически цели спрямо „Националната стратегия за борба с наркотиците 2020-2024г.“:

- Ограничаване на търсенето-разработване и прилагане на „Училищна програма за превенция на употребата на психоактивните вещества“;
- Ограничаване на предлагането, разпространяването-подсигуряване на пропускателен училищен режим с охранител на входа;
- Ограничаване употребата в ранна детска възраст на ПАВ, чрез превантивни дейности и предоставяне на информативни кампании за изграждане на умения за водене на здравословен начин на живот сред учениците;
- Подобряване на взаимодействието, координацията между институциите работещи в сферата на превантивните дейности за борбата с наркотичните вещества;
- Изготвяне на „Училищен план за прилагане на програмата за превенция на употребата на психоактивни вещества“;
- Реализиране на образователни кампании;
- Отбелязване на Световни и Международни дни-„Световен ден за борба с наркоманиите“, отбелязване на „Европейски ден за здравословно хранене

и готвене“; „Световен ден за борба със СПИН“; „Световен ден без тютюнев дим“ и др. свързани със здравословен начин на живот.

V. План за действие през учебната година 2023-2024г.

1. Цели на плана:

- повишаване информираността на училищната общност;
- ограничаване рисковото поведение водещо до употребата на ПАВ;
- превенция на употребата на психоактивните вещества сред учениците.

2. Основни задачи на плана:

- Информираниост-предоставяне на информация сред училищната общност за реалните ефекти и опасности относно зависимостта към всички ПАВ – легални и нелегални;
- Превантивни дейности- превенция насочена към ученическата възрастова група 1-7 клас, с цел утвърждаването на здравословен начин на живот и промяна в нагласите към отговорно и нерисково поведение сред родители и ученици. Моделиране на здравословно поведение в бъдеще, с което да се ограничи риска от употреба и злоупотреба с наркотиците сред учениците;
- Координация и сътрудничество между местните институции-активно участие с лекции, дискусии, упражнения от МКБППМН гр .Добрич, БМЧК; Центърът за права на децата (ЦПД) гр Добрич; представител на Детска педагогическа стая и неправителствени организации с дейности в областта и др.

3. Дейности по изпълнение на плана:

- Дейности свързани с повишаване информираността на учениците по отношение на употребата и злоупотребата с наркотични вещества, които ще се осъществяват в рамките на часа на класа в прогимназиален етап 5-7 клас;

Отг.: Класни ръководители; учители ГЦОУД; медицинско лице

Срок: постоянен

- Информационни кампании за моделиране на здравословен начин на живот-здравословно хранене, спортни занимания от ранна детска възраст, които ще се осъществяват в часа на класа в начален етап;

Отг.:Класни ръководители; учители ГЦОУД; медицинско лице

Срок: постоянен

- Информационни семинари за намаляване разпространението на свързаните с употребата на наркотици социално значими заболявания: ХИВ/СПИН, хепатити В и С, полово предавани болести вследствие употреба и злоупотреба с ПАВ-целевата група към, която се насочват семинарите са учениците от прогимназиален етап и родителите;

Отг.: Класни ръководители; Учители ГЦОУД прогимназиален етап;
сътрудничество с външни лектори- здравни работници – РЗИ- Добрич

Срок: постоянен

- Връстници, обучават връстници- провеждане на лекционен час на тема: „Трафик на хора“ от младежката организация към БЧК гр. Добрич, за учениците от прогимназиален етап;

Отг.: БМЧК гр. Добрич; учители

Срок: постоянен

- Допълнителни часове за развиване на емоционална интелигентност у учениците чрез интерактивни упражнения по теми свързани с приятелството, семейството, отношенията между половете, ученически взаимоотношения, насочени към всички целеви групи;

Отг.: Учители и сътрудничество с МКБППМН гр. Добрич

Срок: постоянен

- Работа с програмата за превенция на наркоманиите организирана от Община Добричка;

Отг.: Учители и сътрудничество с МКБППМН гр. Добрич

Срок: постоянен

- Консултации за родители – при съмнения за употреба на ПАВ, прояви на агресивно поведение при децата, липса на интерес към учебния материал, конфликтни отношения с връстници, затруднен контакт с учител;

Отг.: Класни ръководители, учители

Срок: постоянен

- Информационни семинари за родители – какво може да ни насочи към разбирането, че детето употребява наркотици; какво да правим, ако имаме

съмнения; към кого да се обърнем; ролята на родителите при превенцията; разликата между зависимост и експериментиране;

Отг.: Класни ръководители
Срок: постоянен

- Разработване, разпространение на постери, информационни материали с учениците по проблемите засягащи ПАВ;

Отг.: Класни ръководители; Ученически съвет
Срок: постоянен

- Включване на учениците в привлекателни за тях форми за прекарване на свободното време в училищни и извънучилищни форми.

Отг.: Класни ръководители; учители ГЦОУД;
Срок: постоянен

- Прилагане на превантивни и интервентни програми и дейности при определяне на ученици в риск и проява на рисково поведение от ученик или група ученици;

Отг.: Класни ръководители; медицинско лице
Срок: постоянен

- Отбелязване на „Европейски ден на здравословното хранене и готвене“- Изграждане на здравословни хранителни навици от ранна детска възраст. Да насърчим децата да се радват на здравословно хранене и физически упражнения и спорт;

Отг.: Класни ръководители; учители ГЦОУД; медицинско лице
Срок: седмицата около датата 08.11.2023г.

- Отбелязване на „Световен ден за борба със СПИН“- посветен на повишаване осведомеността за СПИН-пандемията, причинена от разпространяването на вируса ХИВ;

Отг.: Класни ръководители; учители ГЦОУД; медицинско лице
Срок: седмицата около датата 01.12.2023г.

- Отбелязване на „Световен ден без тютюнев дим“- по инициатива на Световната здравна организация на 31 май се отбелязва Световния ден без тютюн. Целта е повишаване на осведомеността относно вредните и

смъртоносни последици от употребата на тютюн и експозицията на тютюнев дим, както и за възпиране на употребата на тютюн в каквато и да е форма-електронни цигари, наргиле;

Отг.: Класни ръководители; учители ГЦОУД; медицинско лице

Срок: седмицата около датата 31.05.2024г.

- Отбелязване на „Световен ден за борба с наркоманиите“- На този ден хората от целия свят изразяват своята съпричастност и активна позиция в битката с наркоманиите.

Отг.: Класни ръководители; учители ГЦОУД

Срок: седмицата около датата 26.06.2024г.